

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM NAUKOWEGO
„PROFILAKTYKA ZDROWIA PROKREACYJNEGO
– WOKÓŁ PORODU XXI WIEKU”
WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
14 PAŹDZIERNIKA 2012 ROKU

W dniu 14 października 2012 r. w auli Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego odbyło się sympozjum pt. „Profilaktyka zdrowia prokreacyjnego. Wokół porodu XXI wieku”. Była to druga z tego cyklu konferencja, zorganizowana przy współpracy wszystkich działających w Polsce organizacji promujących metody rozpoznawania płodności, tj. Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Naturalnego Planowania Rodziny (PSNNPR), Liga Małżeństwo Małżeństwu (LMM), Towarzystwo Odpowiedzialnego Rodzicielstwa (TOR), Instytut Naturalnego Planowania Rodziny według metody prof. J. Rötzera (INER), Stowarzyszenie „Miłość i Odpowiedzialność” (MiO), Fundacja MaterCare Polska, Fertility Care Center of Poland. Współorganizatorami byli: Zakład Dydaktyki Ginekologiczno-Położniczej Wydziału Nauk o Zdrowiu WUM oraz Fakultet: Metody Rozpoznawania Płodności.

Gości uroczycie powitali oraz zaprezentowali ideę sympozjum lekarz Ewa Ślizień-Kuczpska – prezes PSNNPR, oraz prof. Michał Troszyński – specjalista ginekolog-położnik, kierownik Zakładu Analiz Zdrowia Kobiet w Instytucie Matki i Dziecka. Do zagadnień tematycznych konferencji odniósł się również prezes Okręgowej Izby Lekarskiej w Warszawie – lekarz Mieczysław Szatanek.

Sesję I, pt. „Wokół zdrowia i płodności rodziców”, obejmującą zagadnienia pośrednio związane z porodem, zainicjował wykład „Płodność i życie”, którego autorem był prof. dr hab. n. med. Marian Gabryś z Akademii Medycznej we Wrocławiu. Wśród profilaktycznych i diagnostycznych działań lekarza usytuował korzystanie z nowoczesnych metod określenia płodności kobiety w cyklu miesięczkowym. Szczególnie wyakcentował w praktyce lekarskiej potrzebę świadomości działań respektujących rolę szyjki macicy w odniesieniu do zdrowia prokreacyjnego. Wspomniał również o zjawisku marginalizacji wiedzy na temat fizjologii prokreacji w trakcie procesu dydaktycznego pracowników służby zdrowia. W zakończeniu swego wystąpienia prof. Gabryś, jako członek Rady Naukowej Fundacji Życie i Płodność, przedstawił decyzję o zawieszeniu wydawania na dotychczasowych warunkach kwartalnika „Życie i Płodność”, jednocześnie podkreślając jego rolę w promocji płodności i nadzieję na jego kontynuację w nowej formie.

Lekarz Natalia Suszczewicz – członek Zarządu PSNNPR, pracownik Szpitala im. św. Rodziny w Warszawie, konsultant medyczny NaProTECHNOLOGY, instruktor Creighton Model – nakreśliła temat dotyczący znaczenia wiedzy z zakresu płodności ludzkiej w praktyce młodego lekarza, położnej i pielęgniarki w kontekście zajęć z Metod Rozpoznawania Płodności w Polsce. Zaprezentowała działania inicjatorów fakultetu i przedsięwzięcia poszczególnych uczelni medycznych w kraju w kierunku

promocji Metod Rozpoznawania Płodności. Wiedzy na temat motywacji, praktycznego zastosowania w praktyce lekarskiej i samego poziomu merytorycznego zajęć dostarczyły dane uzyskane na podstawie przeprowadzonej ewaluacji. Wskazywały one na satysfakcję z udziału i wysoką ocenę tej inicjatywy przez większość studentów WUM.

Lekarz Elżbieta Gołąb oraz inżynier Jakub El Mahdi z Instytutu Naturalnego Planowania Rodziny (INER) według metody prof. J. Rotzera przedstawili współczesne narzędzia komunikacji on-line w zakresie konsultacji z pacjentami odnośnie do zdrowia prokreacyjnego. INER (reprezentowany przez prezesa E. Gołąb i współpracowników) zaproponował użytkownikom metody nowoczesne rozwiązania dotyczące nauki metody, konsultacji z lekarzem oraz instruktorem. Nowe technologie (e-Karta, e-Kurs) tworzą system, który daje możliwości wczesnej diagnostyki zaburzeń oraz ich profilaktyki. Autorzy referatu podkreślili rangę współpracy i tworzenia zaufania między zainteresowanymi MRP a personelem medycznym w celu profesjonalnej pomocy i troski o ekologiczną prokreację.

Lekarz Piotr Klimas – dyrektor Fertility Care Center of Poland (FCCP), rezydent ginekologii i położnictwa w Szpitalu im. św. Rodziny w Warszawie, konsultant medyczny NaProTECHNOLOGY – zaprezentował cele i działalność FCCP oraz Fundacji Instytut Rozwoju Ginekologii i Położnictwa. Przypomniął działania w kierunku zaistnienia w Polsce NaProTECHNOLOGY oraz osoby promujące tę metodę, w tym pionierkę tych przedsięwzięć – Janinę Filipczuk. Nakreślił istotę Fertility Care Center of Poland, która ogniskuje działania aktywnych, afiliowanych instruktorów Creighton Model w celu upowszechniania wiedzy na temat metod naturalnej prokreacji. Podejmowane działania FCCP, która jest częścią Fundacji Instytut Rozwoju Ginekologii i Położnictwa, mają obejmować organizację inicjatyw dydaktycznych (konferencje, szkolenia) oraz naukowych (badania i projekty naukowe) w ramach realizacji przedstawionych zamierzeń.

Mgr Barbara Wiater – prezes Stowarzyszenia „Miłość i Odpowiedzialność” – przedstawiła wielostronną działalność Stowarzyszenia. Koncentruje się ona na nauczaniu jednej z metod NPR – metody polskiej według lekarza ginekologa-położnika Teresy Kramarek, edukacji narzeczonych i małżonków w świetle nauki Kościoła na temat ludzkiej prokreacji. Stowarzyszenie stawia sobie za cel prowadzenie badań naukowych z zakresu użytkowania metody polskiej oraz pracę wychowawczą z rodzicami i z młodzieżą.

Prezes Ligi Małżeństwo Małżeństwu oddział w Polsce – mgr Maciej Tabor – przedstawił internetową i wydawniczą działalność LMM. Począwszy od faktów przeszłych, opisał priorytetowe punkty działań. Są nimi: nauczanie metody objawowo-termicznej, promocja karmienia piersią (LAM) oraz znaczenie katolickiej etyki seksualnej dla relacji małżeńskiej. Omówił obszary, które służą realizacji powyższych celów. Należą do nich: szeroka oferta wydawnicza z danymi naukowymi i pomocami dydaktycznymi oraz interaktywne witryny internetowe.

Sesja II, pt. „Rodzicielstwo w XXI wieku”, była tematycznie poświęcona zagadnieniom przygotowania do rodzicielstwa zarówno w aspekcie zdrowia somatycznego, jak i kształtowania postaw służących tej roli.

Wykład mgr inż. Doroty Świątkowskiej z Kliniki Położnictwa i Ginekologii Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie na temat znaczenia diety przyszłych rodziców określił pewien kanon świadomości żywienia kobiet w wieku prokreacyjnym. W trosce o zdrowie matki i dziecka należy przed poczęciem, jak również w trakcie ciąży zbilansować dietę pod względem wartościowych produktów z dbałością o jej różnorodność. Autorka zaprezentowała następstwa deficytów żywieniowych, jak również szereg składników i postaw wymagających zaniechania w celu osiągnięcia optymalnego stanu zdrowia. Do czynników ryzyka kobiet w wieku prokreacyjnym należą m.in.: zaburzenia odżywiania, alergia, nietolerancja pokarmowa, otyłość bądź niedowaga. Konsekwencje nieprawidłowego odżywiania mają swoje przełożenie również na okres poporodowy i zwiększają występowanie takich chorób, jak: nowotwór endometrium, choroby układu krążenia, cukrzyca itp.

Mgr Tomasz Duda (Zakład Dydaktyki Ginekologiczno-Położniczej WUM) przybliżył uczestnikom konferencji uwarunkowania społeczne, kulturowe oraz psychologiczne lęku przed rodzicielstwem oraz wydarzeniami z nim związanymi. Począwszy od zmiany form życia rodziny poprzez percepcję rodzicielstwa jako obciążenia do niechęci doświadczenia trudu ciąży i porodu kształtują się postawy kobiet w XXI wieku wobec posiadania dzieci.

Lek. Ewa Maria Prokop – prezes Zarządu Fundacji MaterCare Polska – zaprezentowała działalność fundacji i jej inicjatywy wspierania rodzicielstwa w krajach rozwijających się. Nakreśliła stan ochrony zdrowia matek i dzieci w krajach Trzeciego Świata oraz katastrofalne statystyki odnośnie do umieralności okołoporodowej. Działania na rzecz poprawy tej sytuacji, podejmowane przez UN i WHO, przynoszą znikome zmiany. W celu zminimalizowania dramatycznych skutków takiego zaniedbania Fundacja MaterCare International podjęła szereg działań podnoszących jakość opieki nad matkami i ich dziećmi, m.in. przygotowała i realizuje model podstawowej opieki położniczej. Ponadto zespół MaterCare stworzył Kartę Praw Matek, by chronić godność kobiety i dziecka.

Dr hab. Dorota Kornas-Biela, prof. KUL w wykładzie pt. „Polski model psychoprofilaktyki porodowej według prof. Włodzimierza Fijałkowskiego” opisała pracę i ideę działań pioniera szkół rodzenia w Polsce. W 50-letniej tradycji inicjatyw w zakresie psychoprofilaktyki porodowej wymienić można kilku aktywnych lekarzy. Prof. Włodzimierz Fijałkowski był jednym z nich. Opracował on i modyfikował na przestrzeni lat Model Szkoły Rodzenia, który akcentował uruchomienie i spotęgowanie naturalnych sił i uzdolnień rodzącej kobiety. Służyć temu miały ćwiczenia gimnastyczne, relaksacyjne oraz kinezystimulacja, opierająca się na podwyższeniu gotowości organizmu do wysiłku przy zwiększeniu jego ruchowej i oddechowej sprawności. Polska koncepcja szkół rodzenia według prof. Fijałkowskiego miała w swej ofercie edukacyjnej kompleksową edukację kinezyadaptacyjną (wyuczenie oddychania i ekonomia wysiłku fizycznego) i psychoprofilaktyczną (przeniesienie uwagi na dziecko). Model ten wpisywał się w program prokreacji ekologicznej, której pomysłodawcą był prof. Fijałkowski.

Ostatnim punktem II sesji była prezentacja multimedialna pt.: „Projekt Dziecko” mgr. Piotra Miśkiewicza, która przybliżyła partycypację mężczyzny, ojca, w wydarzeniu, jakim jest oczekiwanie na poród i przyjęcie nowej roli.

Sesja III: „Poród współczesny w świetle nauki i praktyki” traktowała o doniesieniach naukowych i doświadczeniach bezpośredniej praktyki położniczej. Wprowadzając w zagadnienia III sesji, głos zabrała prezes Zarządu Fundacji Rodzić po Ludzku – mgr Anna Offinowska.

Następnie z referatem pt.: „Poród w Polsce w XXI wieku na podstawie doświadczeń Szpitala św. Zofii” wystąpił jego dyrektor – dr. n. med. Wojciech Puzyna. Przedstawił on pokrótce historię szpitala, jak również zarys obecnego stanu i podejmowanych inicjatyw. Nowoczesny charakter szpitala, w aspekcie zasobów sprzętu, wyposażenia sal i przede wszystkim zaangażowania personelu, koresponduje z misją tej placówki opartej na wartościach ogólnoludzkich.

Położna Magdalena Witkiewicz – pracownik Szpitala św. Zofii w Warszawie – zaprezentowała ofertę szpitala dla rodzących kobiet. Podkreśliła specyfikę tych działań, nastawioną na respektowanie oczekiwań rodzących, oraz wysokie umiejętności i kwalifikacje personelu medycznego. Współpraca z pacjentkami i edukacja – zarówno rodziców, jak i pracowników szpitala – są filarami działań w kierunku optymalizacji przebiegu wydarzenia, jakim jest poród.

Dziedkan ds. Położnictwa Wydziału Nauk o Zdrowiu – dr hab. n. med. Ewa Dmoch-Gajzlarska – nakreśliła sytuację porodu w XXI wieku w świetle etyki milczenia. Zaznaczyła, jaka trudność wiąże się z postępowaniem medycyny i równoczesnym zagrożeniem przekraczania granic moralnych i etycznych. Teorie dotyczące etyki medycznej traktują o konieczności świadomej zgody pacjenta, jego autonomii w podejmowaniu decyzji. Jednakże personel medyczny często doświadcza w swej pracy dylematów moralnych dotyczących działania według dobra pacjentki czy według jej dobrowolnej decyzji. Obecny w działaniach medycznych mocny paternalizm, koncentrujący się na dobru osoby, bez respektowania jej wolności, dotyczy również postaw ignorujących prawo pacjenta do informacji o stanie zdrowia. Zjawisko to dotyka również kobiety rodzące, a działania podejmowane bez zgody tych kobiet wyjaśnia się domniemaniem o ich niezdolności psychologicznej do podjęcia właściwej decyzji.

Profesor dr hab. n. med. Bogdan Chazan – dyrektor Szpitala im. św. Rodziny w Warszawie – w swoim referacie omówił zagadnienia dotyczące etyki wyboru drogi porodu. Akcentował wyjątkowość tego wyboru w stosunku do innych działań medycznych oraz nie zawsze jednoznaczną ocenę korzyści i ryzyka tej drogi. Zaznaczył, iż na decyzję wpływa szereg zmiennych, które nierzadko związane są z systemem wartości lekarza prowadzącego i rodziców. Konieczne jest precyzyjne i kompleksowe naświetlenie przez lekarza poszczególnych opcji działania w celu wyboru tej korzystnej formy porodu przez rodzącą. Wskazał na niezasadność krytyki porodów domowych i równoczesnej aprobata cięć cesarskich w kontekście troski o stan matki i dziecka.

Magister Bożena Kierył – terapeuta neurorozwoju i rozwoju emocjonalnego – w swym wystąpieniu „Poród i co dalej? Neurofizjologiczne podstawy rozwoju dziecka w okresie okołoporodowym” nakreśliła czynniki dotyczące porodu i sytuacji okołoporodowej, które określają późniejszy rozwój emocjonalny, społeczny, w tym stan zdrowia psychicznego i somatycznego noworodka. Poród naturalny generuje w mózgu dziecka szereg różnych i ważnych połączeń nerwowych, nowych postaw

wobec danej sytuacji. Konfrontacja z tą rzeczywistością porodu jest warunkiem wyodrębnienia się właściwych mechanizmów radzenia sobie ze stresem. Dziecko wskutek ucisków, których doświadcza, uruchamia naturalną zdolność obronną i mobilizuje się do działania. Zaburzenie tego porządku poprzez jakąkolwiek ingerencję niesie ze sobą ryzyko zaburzeń o podłożu neurorozwojowym. Droga przez kanał rodny zgodnie z etapami tworzy w mózgu człowieka wzorzec wewnątrzustrojowej organizacji, niezbędnej dla psychofizycznej harmonii.

Referat prof. dr. hab. n. med. Jacka Rudnickiego z Pomorskiej Akademii Medycznej, kierownika Kliniki Patologii Noworodka PAM, koncentrował się na własnym doświadczeniu neonatologa w opiece nad noworodkami z przedwczesnych porodów. Autor zaprezentował działania medyczne w stosunku do dzieci z niską masą urodzeniową (na skutek porodów przedwczesnych), będących rezydentami kliniki w Szczecinie przez okres około trzech miesięcy.

O doświadczeniu z 48 lat pracy położnej opowiedziała mgr Irena Chołuj – członek Niezależnej Inicjatywy Rodziców i Położnych „Dobrze Urodzeni”. Opisała ona postawy wobec porodu zarówno personelu medycznego, jak i samych rodzących. W kontekście wzrostu liczby cięć cesarskich w polskich szpitalach przytoczyła słowa M. Odenta, który stwierdził, że „pokusa cesarki jest skutkiem braku zainteresowania fizjologią porodu”. Podkreśliła potrzebę pochylenia się nad tajemnicą wydarzenia, jakim jest poród fizjologiczny, z jego intymnością i przeżyciami rodzącej. Niestety, jest ona w realiach szpitalnych sal pomijana na rzecz szybkich rozwiązań, w dużej mierze zmedykalizowanych. Wskazała na konieczność edukacji położnych w kierunku etycznych standardów, w zgodzie z fizjologią i holistyczną opieką nad matką.

Ostatnia, IV sesja, zatytułowana „Połóg – co warto wiedzieć?”, obejmowała dwa wykłady lekarzy specjalistów odnoszące się do ważnych aspektach czasu połogu.

Pierwszy z nich wygłosiła ginekolog-położnik Ewa Ślizień-Kuczapska – prezes PSNNPR, na co dzień pracująca w Szpitalu św. Zofii w Warszawie. W wykładzie „Powrót płodności po porodzie – podstawy naukowe, elementy seksualności małżeńskiej w połogu” nakreśliła czynniki warunkujące zachowania odpowiedniego czasu między porodami z myślą o zdrowiu matki i dziecka. Lactation Amenorrhea Metod (LAM) ogniskuje te działania w oparciu o fakt badań przeprowadzonych w wielu krajach. Autorka wykładu przedstawiła rekomendacje i istotę LAM oraz profil korzyści płynących dla całej rodziny z jej stosowania. Omówiła również zróżnicowane kryteria, które powodują szybszy powrót potencjalnej płodności małżeńskiej.

Dr n. med. Magdalena Nehring-Gugulska rozwinęła zagadnienie „Karmienie piersią – ważny czynnik zdrowia rodziny. Żywienie podczas laktacji”. Rekomendacje światowych organizacji, które przedstawiła, były wyrazem uwagi i troski na rzecz zdrowia i właściwego żywienia dzieci w pierwszych sześciu miesiącach życia. Zaakcentowała wartość karmienia piersią, określając mleko matki jako fenomen biologiczny. Autorka wykładu omówiła walory społeczne, emocjonalne i psychiczne wynikające z karmienia piersią. Swoje tezy oparła na doniesieniach z badań nad stanem zdrowia dzieci, które nie były karmione mlekiem matki. W ramach swojej prezentacji zaproponowała pięć zasad odżywiania i postępowania służących zdrowiu

matki i dziecka w czasie laktacji. Należą do nich: zdrowe odżywianie matki, obserwacja dziecka, nieprzejadanie się, ograniczenie używek, uzupełnianie płynów.

Poruszane tematy nasuwały wiele pytań, refleksji, które w dużej mierze szeroko były dyskutowane podczas spotkań w kuluarach konferencji.

Joanna Płońska

Katedra Opieki Społecznej Paliatywnej i Hospicyjnej KUL

SPRAWOZDANIE Z II MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI
Z CYKLU HOMO HOMINI
PT. „GRANICE STREETWORKINGU”
KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II
7 LISTOPADA 2012 ROKU

Pierwsza konferencja z cyklu Homo homini „Streetworking – nowe wyzwania przed pracą socjalną”, zorganizowana 26 lutego 2012 r. przez pracowników Instytutu Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej, miała za cel zwrócenie uwagi na stosunkowo nową jeszcze formę pracy socjalnej, jaką jest streetworking. Podczas tej konferencji podjęto próbę przyjrzenia się tej formie działań społecznych. Streetworking, określany „pedagogiką ulicy”, jest sposobem pomagania osobie potrzebującej pomocy w jej środowisku. Tym, co wyróżnia streetworkera, jest praca przede wszystkim poza instytucją czy siedzibą pracodawcy, w czym wyraża się charakter metody tzw. *outreach work* (wyjście, sięganie poza). Podczas pierwszej konferencji wywiązała się dyskusja dotycząca „ram” streetworkingu, ze strony uczestników padły pytania o miejsce tej formy pracy w polskim systemie pomocy społecznej, o ramy prawne streetworkingu, obowiązki i prawa osoby pracującej w ten sposób. Te pytania skłoniły organizatorów do poszukiwania odpowiedzi na nie. Efektem tych poszukiwań było zorganizowanie 7 listopada 2012 r. II Międzynarodowej Konferencji z cyklu Homo homini, zatytułowanej „Granice streetworkingu”, stanowiącej zarazem prestrzeń do dyskusji, wymiany doświadczeń i dzielenia się osobistymi przemyśleniami wszystkich osób zainteresowanych tą problematyką. Temat konferencji wyrażał problem, wokół którego skupili się jej uczestnicy: jaki jest zakres pracy streetworkera w kontekście szeroko pojętej pomocy społecznej?

Organizatorzy konferencji – pracownicy Instytutu Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej (Katedra Życia Społecznego Rodziny i Katedra Zdrowia Publicznego) – dołożyli wszelkich starań, aby wspólny czas okazał się owocny dla wszystkich uczestników dyskusji. Rangę wydarzenia podkreślał fakt objęcia go Honorowym Patronatem Pana Marszałka Województwa Lubelskiego Krzysztofa Hetmana. Patronat